

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
----------------------------	---

РОЗДІЛ I

МАКРОЕКОНОМІКА	9
---------------------------------	---

Тема 1. Макроекономіка як наука. Основні макроекономічні показники результативності національної економіки	9
---	---

- 1.1. Предмет, методи та функції макроекономіки як науки. 10
- 1.2. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методи розрахунку ВВП. 20
- 1.3. Інші показники СНР. Взаємозв'язок між ними. 28
- 1.4. Номінальні та реальні макроекономічні показники результативності національної економіки. 32

ПРАКТИКУМ	36
----------------------------	----

Тема 2. Макроекономічна нестабільність: економічні цикли, безробіття, інфляція. Економічне зростання. Держава як суб'єкт макроекономічного регулювання	50
---	----

- 2.1. Циклічність економічного розвитку. 51
- 2.2. Зайнятість і безробіття. Інфляція та її наслідки. 64
- 2.3. Економічне зростання: суть, чинники, типи, моделі 80
- 2.4. Необхідність, функції, методи, інструменти та теорії державного регулювання економіки. 88

ПРАКТИКУМ	101
----------------------------	-----

Тема 3. Споживання, заощадження та інвестиції. Економічна рівновага в умовах ринку	117
---	-----

- 3.1. Макроекономічна модель споживання та заощадження. 118
- 3.2. Інвестиції та фактори інвестування. 121
- 3.3. Сукупний попит та сукупна пропозиція. Модель макроекономічної рівноваги. 124

ПРАКТИКУМ	136
----------------------------	-----

Тема 4. Фінанси та фінансова система національної економіки. Фіскальна політика держави.	151
4.1. Сутність та функції фінансів. Фінансова система національної економіки.	152
4.2. Державний бюджет та проблеми його збалансування. Бюджетний дефіцит і державний борг.	160
4.3. Система оподаткування.	168
4.4. Фіскальна політика держави.	176
ПРАКТИКУМ.	181
Тема 5. Ринок грошей. Банківська система національної економіки. Монетарна політика держави.	193
5.1. Ринок грошей. Грошова маса та її агрегати.	194
5.2. Банківська система, її структура та функції.	199
5.3. Цілі, інструменти та механізм монетарної політики держави.	202
ПРАКТИКУМ.	203
Тема 6. Державне регулювання зайнятості та соціальна політика держави.	219
6.1. Державна політика зайнятості.	220
6.2. Соціальні стандарти та проблеми нерівності доходів населення.	233
6.3. Соціальна політика держави.	245
ПРАКТИКУМ.	257
РОЗДІЛ II	
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА.	267
Тема 7. Міжнародна економіка: сутність, специфіка та суб'єкти.	267
7.1. Сутність та основні принципи міжнародної економіки.	268
7.2. Специфіка міжнародних економічних відносин та їх вплив на глобальну економіку.	276

7.3. Основні суб'єкти міжнародної економіки.	284
ПРАКТИКУМ.	295
Тема 8. Міжнародний бізнес.	306
8.1. Детермінанти генезису та розвитку міжнародного бізнесу.	307
8.2. Суб'єкти міжнародного бізнесу.	316
8.3. Управління міжнародним бізнесом.	325
ПРАКТИКУМ.	333
Тема 9. Міжнародна торгівля. Міжнародна міграція робочої сили.	354
9.1. Міжнародна торгівля та її економічні основи.	355
9.2. Методи міжнародної торгівлі.	371
9.3. Регулювання міжнародної торгівлі.	399
9.4. Міжнародна міграція робочої сили.	418
ПРАКТИКУМ.	425
Тема 10. Міжнародні інноваційно-інвестиційні процеси.	441
10.1. Теоретичні засади міжнародної інвестиційної діяльності.	442
10.2. Міжнародна інвестиційна інфраструктура.	449
10.3. Основні поняття міжнародного інноваційного розвитку.	455
10.4. Інноваційно-інвестиційна міжнародна діяльність.	464
ПРАКТИКУМ.	472
Тема 11. Міжнародні валютно-фінансові відносини.	483
11.1. Міжнародні валютно-фінансові відносини як складова частина міжнародних економічних відносин.	484
11.2. Світова валютно-фінансова система.	491
11.3. Міжнародні валютно-фінансові установи.	498
11.4. Міжнародні розрахунки в системі валютно-фінансових відносин.	508
ПРАКТИКУМ.	513

Тема 12. Міжнародні інтеграційні та глобалізаційні процеси в умовах досягнення цілей сталого розвитку.	525
12.1. Теоретико-методологічні засади глобалізації та економічної інтеграції.	526
12.2. Цілі сталого розвитку в умовах глобалізації. Порядок денний до 2030 року.	539
12.3. Вплив міжнародної економічної інтеграції на сталий розвиток.	544
12.4. ЄС як інтеграційна модель сталого розвитку.	550
ПРАКТИКУМ.	560
<u>ГЛОСАРІЙ ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ ТА ПОНЯТЬ.</u>	575

ПЕРЕДМОВА

Посібник «ЕКОНОМІКС. Частина 2: Макроекономіка. Загальні питання світового господарства» є логічним продовженням першої частини, присвяченої мікроекономічному аналізу. У цій частині розглядаються основи макроекономічної теорії, а також глобальні аспекти економічного розвитку, що є важливими для розуміння функціонування сучасного світового господарства.

Макроекономіка вивчає загальні закономірності розвитку національних економік, взаємодію основних макроекономічних агрегатів, фактори економічного зростання та стабільності, а також роль держави в регулюванні економічних процесів. Особливу увагу приділено аналізу макроекономічних показників, таких як валовий внутрішній продукт, рівень безробіття, інфляція, державний борг та платіжний баланс. Окрім того, розглядаються сучасні підходи до макроекономічного регулювання та економічної політики держави, включаючи монетарну, фіскальну та структурну політику.

У світовому контексті аналізуються питання міжнародної торгівлі, глобалізації, фінансових ринків та економічної політики міжнародних організацій. Особливу увагу приділено викликам, з якими стикається світове господарство, таким як економічні кризи, глобальна нерівність, проблеми екологічної стійкості та розвиток цифрової економіки. Особливо розглянуто роль міжнародних фінансових інституцій, таких як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та Світова організація торгівлі, у регулюванні світової економіки.

Посібник містить теоретичні основи макроекономіки, аналіз основних економічних показників, сучасні тенденції у світовій економіці, а також практичні приклади, що допоможуть

студентам, викладачам, економістам та всім, хто цікавиться питаннями економічного розвитку, краще зрозуміти складні макроекономічні процеси. Використання графіків, схем, статистичних даних та кейсів із реальної економічної практики дає змогу зробити матеріал більш доступним і прикладним.

Цей посібник буде корисним для студентів, викладачів, практиків, а також усіх, хто цікавиться сучасними економічними питаннями. Ми сподіваємося, що ви знайдете його корисним і надихаючим на подальше дослідження у світі економіки.

Бажаємо вам успіхів у вивченні макроекономіки та глобальних економічних процесів!

*Із найкращими побажаннями,
автори посібника «ЕКОНОМІКС. Частина 2:
Макроекономіка. Загальні питання
світового господарства»*

РОЗДІЛ I

МАКРОЕКОНОМІКА

ТЕМА 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА. ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

- 1.1. Предмет, методи та функції макроекономіки як науки.
- 1.2. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методи розрахунку ВВП.
- 1.3. Інші показники СНР. Взаємозв'язок між ними.
- 1.4. Номінальні та реальні макроекономічні показники результативності національної економіки.

ПРАКТИКУМ

Література

1. Бажал Ю. М. Макроекономіка. Конспект лекцій : навчальний посібник. Київ : НАУКМА, 2024. 41 с.
2. Макроекономіка: Практикум : навчальний посібник / уклад. С. О. Тульчинська, Н. М. Покровська. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 154 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/59187a65-22b8-43bf-87cb-22c1e3843caa/content>
3. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка : підручник. 2-е вид., перероб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с.
4. Тульчинська С. О., Солосіч С. О., Костюнік О. В. Макроекономіка: Практикум : навчальний посібник. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. 83 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/1bcd1021-88d2-42df-bb46-0d7f4753a6a6/content>

5. Економікс. Частина 1: Вступ до економікса. Мікроекономіка : навчальний посібник / О. В. Баула та ін. Луцьк : Волиньполіграф, 2021. 320 с.
6. Макро- та мікроекономіка : навчальний посібник / М. С. Бріль та ін. ; за заг. ред. М. А. Мащенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 214 с.
7. Економічна теорія : підручник : у 2-х ч. Ч. 2. Макроекономіка / В. Д. Лагутін та ін. ; за ред. В. Д. Лагутіна. 2-е вид., доопр., перероб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 328 с. DOI: 10.31617/p.knute.2021-532
8. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2-х кн. Кн. 1. Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка / С. М. Панчишин та ін. ; за ред. С. Панчишина, П. Островерха. 5-е вид., випр. та доп. Львів : Априорі, 2021. 582 с.
9. Фісуненко Н. О., Альошина Т. В., Сидоров О. А., М'ячин В. Г. Макроекономіка : навчальний посібник. Дніпро : ДУВС, 2023. 148 с.
10. Кулініч О. А., Котко Я. М. Макроекономіка: конспект лекцій у структурно-логічних схемах. Харків : ДБТУ, 2024. 117 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/58236/1/Macroeconomica_konspekt_%202024.pdf

1.1. Предмет, методи та функції макроекономіки як науки

Макроекономіка (гр. *macros* – великий) є самостійною системою знань про світове та національне господарство; про раціональне використання обмежених ресурсів із метою забезпечення життєво необхідних потреб суспільства. Як навчальна дисципліна вона вивчає закони та суперечності розвитку національної економічної системи, механізм взаємодії усіх сфер суспільного відтворення та способи і засоби державного впливу на функціонування національної економіки.

Макроекономіка належить до відносно молодих наук. Історію макроекономіки, її становлення та розвиток може бути подано у формалізованому вигляді з огляду на фундаментальні зміни, які у ній відбувалися, у такий спосіб:

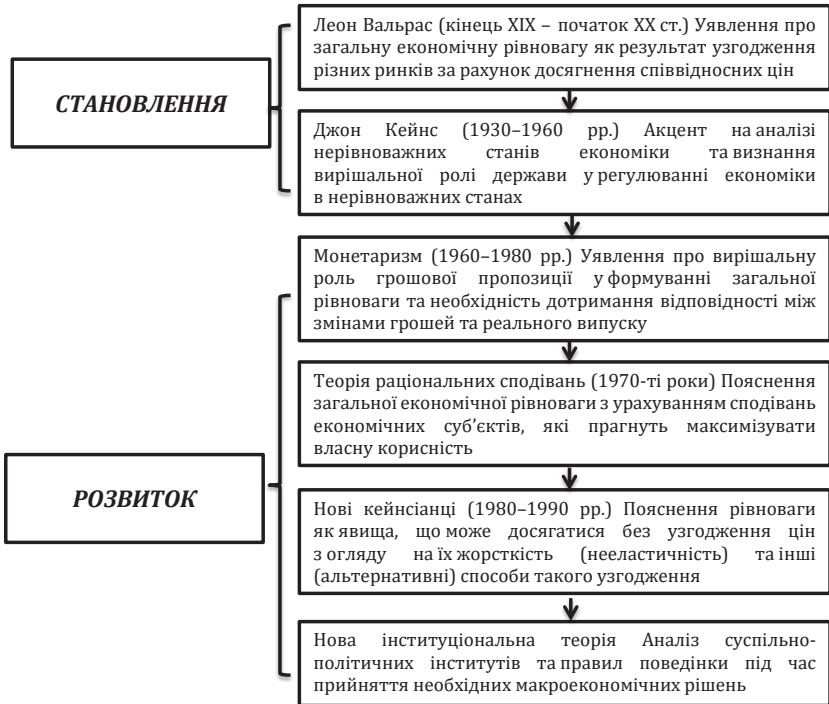

Рис. 1.1. Історія та основні ідеї макроекономічної науки

Основні етапи в історії макроекономіки як науки характеризуються розвитком її інструментарію. *Під науковим інструментарієм розуміють основні ідеї (гіпотези), понятійний апарат науки, способи та прийоми пізнання дійсності та логіка виведення тверджень, висновків і рекомендацій.*

Кожна країна має свою специфічну та особливу економічну ситуацію, яка відображується через власну державну економічну політику, різні темпи економічного зростання, рівні інфляції та безробіття, бюджетні дефіцити тощо. Усі ці чинники в умовах сьогодення є підтвердженням того, що ключовою проблемою для будь-якої країни світу є питання раціонального та ефективного використання обмежених ресурсів із метою максимального задоволення потреб суспільства. Така суперечність

досліджується саме з погляду усієї національної економічної системи, і це є основним базисом для здійснення досліджень науки макроекономіки.

Макроекономіка формує наукові уявлення про функціонування економіки на національному рівні, досліджує господарську діяльність та взаємодію всієї сукупності економічних суб'єктів.

Головне питання, яке досліджує макроекономіка, – це багатство країни. Перший класик економічної теорії А. Сміт так і назвав свій знаменитий трактат «Багатство націй»: *на мікрорівні окремі громадяни можуть бути багатими в бідній країні, а як зробити багатою державу, це і є центральне питання економічної науки у цілому, макроекономіка зокрема.*

Макроекономіка – це наука, яка вивчає національну економіку як єдине ціле з погляду забезпечення умов стійкого економічного зростання, повної зайнятості ресурсів, мінімізації рівня інфляції і забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Макроекономіка вивчає закони і суперечності розвитку національної економіки, механізм взаємодії різних сфер суспільного відтворення та способи впливу держави на функціонування економічної системи.

Виділяють шість основних макроекономічних проблем, які вивчає макроекономіка:

- **Економічні цикли та економічне зростання:** *Що таке економічне зростання? Як визначити темпи економічного зростання? Які чинники можуть впливати на економічне зростання? Як економічне зростання впливає на розвиток даної країни?*

- **Безробіття:** *Хто такі безробітні? Чи є безробіття позитивним або згубним чинником для економіки? Як боротися з безробіттям? Як можна визначити різні рівні безробіття в країні? На що впливає безробіття?*

- **Загальний рівень цін:** *Що мають на увазі під загальним рівнем цін? Як зміни у ціновому рівні впливають на стан економіки? Що таке інфляція? Яка інфляція корисна, а яка шкідлива?*